

POSTANOWIENIE

Dnia 23 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie **A. Z.**
skazanego z art. 178a § 4 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
w dniu 23 sierpnia 2018 r.
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w J.
z dnia 29 grudnia 2017 r., sygn. akt VI Ka [...]
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w J.
z dnia 9 czerwca 2017 r., sygn. akt II K [...]

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną;
2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w J. z dnia 9 czerwca 2017 r., sygn. akt II K [...], A. Z. został uznany za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 178a § 4 k.k., za który wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Orzeczono także środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym dożywotnio.

Wnosząc apelację obrońca skazanego sformułował zarzuty:

„1. obrazy przepisów postępowania w postaci art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. mającą wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na zaniechaniu

uwzględnienia wszystkich okoliczności sprawy i przekroczeniu dopuszczalnych granic swobodnej oceny dowodów i zasady in dubio pro reo co znajduje wyraz w szczególności w całkowitej aprobach przez Sąd zeznań B. K. oraz świadków oskarżenia przy jednoczesnej odmowie dania wiary wyjaśnieniom oskarżonego i E.R. oraz polegającą na rozstrzygnięciu niewyjaśnionych okoliczności sprawy na niekorzyść oskarżonego A. Z.,

2. obrazy przepisów postępowania w postaci art. 193 § 1 k.p.k. mającą wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na zaniechaniu dopuszczenia dowodu z opinii biegłych psychiatrów na okoliczność stanu poczytalności oskarżonego w chwili popełnienia zarzuconego czynu, mimo że okoliczności sprawy w pełni za tym przemawiały,

3. błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę skarżonego wyroku, przejawiający się w uznaniu, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie w pełni potwierdził sprawstwo oskarżonego w zakresie czynu przypisanego mu skarżonym wyrokiem, podczas gdy wszechstronna i wnikliwa analiza materiału dowodowego sprawy, wnioski takie wyklucza w szczególności w zakresie przyjęcia iż czyn oskarżonego wypełnił znamiona przestępstwa z art. 178a § 4 kk,

4. błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę skarżonego wyroku, a polegający na przyjęciu, iż czyn oskarżonego opisany w pkt I części dyspozytywnej wyroku wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 178a § 4 kk, podczas gdy całokształt okoliczności sprawy, a zwłaszcza wnikliwa analiza zebranego materiału dowodowego wskazuje, iż oskarżonemu można przypisać, co najwyżej popełnienie w tej części przestępstwa z art 178a § 1 kk,

5. błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę skarżonego rozstrzygnięcia, a polegający na oparciu się przy wydaniu skarżonego rozstrzygnięcia i formułowaniu wysokości wyroku na zapisach nieaktualnej karty karnej dotyczącej osoby oskarżonego, podczas gdyby dokonać jej aktualizacji na dzień zamknięcia rozprawy, uwzględnienie przez Sąd okoliczności dotyczących uprzedniego skazania A. Z. nie byłoby możliwe, albowiem w tym dniu nastąpiło w stosunku do niego zatarcie uprzedniego skazania,

6. rażącą niewspółmierność orzeczonej względem oskarżonego A. Z. kary pozbawienia wolności w wymiarze 6 (sześciu) miesięcy oraz środka karnego w

postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym dożywotnio, podczas gdy prawidłowo przeprowadzona ocena osoby oskarżonego, dokonana z uwzględnieniem reguł wyrażonych w 53 § 1 kk prowadzi do wniosku, że wymierzona oskarżonemu kara nie realizuje w sposób prawidłowy celów zapobiegawczych i wychowawczych kary i jawi się, jako rażąco surowa w stosunku do celów, jakie kara ta winna spełnić w zakresie prewencji indywidualnej i ogólnej, zwłaszcza w kontekście stosunkowo młodego wieku oskarżonego oraz pozytywnej prognozy dotyczącej A. Z. w przyszłości”.

Stawiając powyższe zarzuty obrońca wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzuconego mu czynu, względnie przy przyjęciu sprawstwa oskarżonego, o zakwalifikowanie czynu oskarżonego z art. 178a § 1 kk i wymierzenie oskarżonemu na podstawie ww. przepisu kary grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych określając wysokość każdej z nich na kwotę 30 zł oraz zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 (trzech) lat i orzeczenie świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym w Wypadkach Drogowych w kwocie 5.000 zł, ewentualnie przy przyjęciu sprawstwa oskarżonego z art. 178a § 4 kk o wymierzenie oskarżonemu na zasadzie art. 37a kk kary grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych określając wysokość każdej z nich na kwotę 30 zł oraz zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 4 (czterech) lat i orzeczenie świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym w Wypadkach Drogowych w kwocie 6.000 zł, ewentualnie o uchylenie skarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania”.

Obrońca złożył także wniosek dowodowy o „dopuszczenie dowodu z opinii dwóch biegłych psychiatrów - na okoliczność wskazania czy w chwili popełnienia zarzuconego oskarżonemu czynu, oskarżony posiadał w pełni zdolność do rozpoznania czynu i pokierowania swoim postępowaniem, a za tym czy zachodzą w jego przypadku przesłanki z art 31 § 1 kk lub 31 § 2 kk, przeprowadzenie dowodu z aktualnej karty karnej oskarżonego - na okoliczność danych dotyczących jego uprzedniej karalności, sprowadzenie na rozprawę akt Sądu Rejonowego w Ś. (akt wykonawczych) dotyczących wyroku Sądu Rejonowego w Z. o sygn. akt II K [...]

(karta dłużnika G [...]) - na okoliczność daty zatarcia skazania w stosunku do oskarżonego kary orzeczonej w wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 14 stycznia 2014r., sygn. akt IIK [...], dokumentów dołączonych do apelacji - na okoliczność zasadności wniosku dowodowego z pkt 1.1 apelacji.”

Wyrokiem Sądu Okręgowego w J. z dnia 29 grudnia 2017 r., sygn. akt VI Ka [...], wyrok sądu I instancji został utrzymany w mocy.

Od powyższego wyroku kasację wniósł obrońca skazanego. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu:

„I. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art 106 kk w z w. z art 107 § 4 i 6 kk oraz art 178a § 4 kk, poprzez błędną ich interpretacją i niezasadne przyjęcie, że, został spełniony przewidziany w art 178a § 4 kk warunek uprzedniego skazania A. Z. za czyn z art 178a § 1 kk, podczas gdy skazanie go wyrokiem z dnia 14 stycznia 2014r. w chwili orzekania przez Sąd II instancji uległo zatarciu z mocy prawa, w związku, z czym odpowiedzialność skazanego winna być ukształtowana jedynie w oparciu o art 178a § 1 kk;

II. rażącą obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia w postaci art. 433 § 1 kpk w zw. z art. 440 kpk polegającą na:

- 1. nieprzeprowadzeniu prawidłowej kontroli odwoławczej zaskarżonego wyroku Sądu I instancji na korzyść oskarżonego w wyniku, czego na gruncie przedmiotowej sprawy nie dostosowano zaistniałej zmiany stanu prawnego, dokonanej ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20 marca 2015 r., poz. 396), w tym nowelizacji art. 106 kk, w zakresie statuującym warunki zatarcia skazania do oceny prawnokarnej skazanego i przypisano mu sprawstwo w zakresie czynu z art 178a § 4 kk, a który to nie powinien być podstawą jego skazania, lecz co najwyżej art 178a § 1 kk,*
- 2. pominięciu reguł intertemporalnych określonych w art. 21 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, co skutkowało niezasadnym utrzymaniem w mocy wyroku skazującego wobec A. Z. za czyn z art. 178a § 4 kk, pomimo, iż przed datą orzekania sądu odwoławczego, zgodnie z art. 107 § 4 a kk w zw. z art. 21 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r.,*

uprzednie prawomocne skazanie oskarżonego za czyn z art. 178a § 1 kk uległo zatarciu z mocy prawa”.

Stawiając te zarzuty obrońca wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w J. i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w J. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej w J. wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja obrońcy skazanego, jako oczywiście bezzasadna podlegała oddaleniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k. Żaden z podniesionych zarzutów nie zasługiwał na uwzględnienie, albowiem przyjęta przez sądy obu instancji w toku orzekania kwalifikacja prawna czynu z art. 178a § 4 k.k. jest prawidłowa. Nie budzi wątpliwości, że w przedmiotowej sprawie podstawą przyjęcia surowszej odpowiedzialności A. Z., o której mowa w art. 178a § 4 k.k., był fakt uprzedniego skazania go przez Sąd Rejonowy w Z. za czyn z art. 178a § 1 k.k. w sprawie o sygn. akt II K [...]. Wówczas to orzeczono wobec A. Z. karę grzywny oraz zakaz prowadzenia pojazdów. Z akt tej sprawy wynika, że środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych został wykonany w dniu 10 listopada 2014 r., natomiast kara grzywny została uiszczona przez skazanego w części, pozostałą zaś część grzywny postanowieniem z dnia 14 października 2016 r. Sąd Rejonowy w Ś. umorzył.

Na gruncie obowiązującego do dnia 20 marca 2015 r. przepisu art. 107 § 4 k.k. w razie skazania na karę grzywny zatarcie skazania następowało z mocy prawa z upływem 5 lat bądź ewentualnie na wniosek skazanego z upływem 3 lat od wykonania, darowania albo od przedawnienia jej wykonania. Rzecz jednak w tym, że warunki zatarcia skazania, uległy zmianie z dniem 21 marca 2015 r., kiedy to znacznie skrócono okresy po upływie, których dochodzi do zatarcia skazania, w szczególności określono w art. 107 § 4a k.k., iż w razie skazania na karę grzywny zatarcie skazania następuje z mocy prawa z upływem roku od wykonania lub darowania albo od przedawnienia jej wykonania (art. 1 pkt 63 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny i niektórych innych ustaw; Dz. U. poz. 396). Z przepisu art. 21 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. wynika, że do

skazań prawomocnymi wyrokami wydanymi przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (taka właśnie sytuacja miała miejsce w odniesieniu do wyroku Sądu Rejonowego w Z. w sprawie II K [...]), w przedmiocie zatarcia skazania stosuje się, co do zasady przepisy ustawy nowej, chyba, że okres zatarcia skazania upłynął przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej. Jeżeli jednak okres zatarcia skazania ustalony ustawą nowelizującą upłynąłby przed dniem wejścia w życie tej ustawy, zatarcie skazania następuje z dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej. W realiach tej sprawy, przyjęto, że bieg okresu zatarcia skazania rozpoczął się od momentu umorzenia - postanowieniem z dnia 14.10.2016 r. wydanym przez Sąd Rejonowy w Ś. - wykonania kary grzywny Ze względu na kierunek zaskarżenia Sąd kasacyjny ustalenia tego podważyć nie może, choć jedynie stwierdzić w tym miejscu trzeba, że datą wykonania kary grzywny w rozumieniu art. 107 § 4 k.k. jest data **uprawomocnienia się postanowienia** o umorzeniu grzywny nie zaś data wydania postanowienia w tym przedmiocie. Jak natomiast wynika z akt sprawy postanowienie to na dzień orzekania przez Sąd Najwyższy nie zyskało waloru prawomocności, wobec jego nie doręczenia stronom postępowania wykonawczego.

Nawet jednak takie ustalenie sądu II instancji, co do daty wykonania kary grzywny, choć błędne, nie wpływa na zmianę stanowiska w zasadniczej kwestii podnoszonej w kasacji. Otóż, nawet przy przyjęciu, że okres zatarcia skazania rozpoczął się, jak ustalono w tej sprawie, z dniem wydania postanowienia o umorzeniu wykonania kary grzywny tj. 14.10.2016 r., to zatarcie skazania nastąpiłoby z mocy prawa z upływem roku, a zatem w dniu 14.10.2017 r. W swojej argumentacji autor kasacji pomija jednak regulację zawartą w art. 108 k.k. co do której odwoływał się przecież w swoim uzasadnieniu sąd odwoławczy, wywodząc z niej skutki w postaci niemożności zatarcia skazania (str. 7 uzasadnienia). W myśl tego przepisu, jeżeli sprawcę skazano za dwa lub więcej niepozostających w zbiegu przestępstw, jak również, jeżeli skazany po rozpoczęciu, a przed upływem okresu wymaganego do zatarcia skazania ponownie popełnił przestępstwo, dopuszczalne jest tylko jednoczesne zatarcie wszystkich skazań. Trafnie sąd odwoławczy przyjął, że to właśnie norma zawarta w tym przepisie uniemożliwia zatarcie skazania w sprawie II K [...]. Wszak A. Z. poza wspomnianym skazaniem wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie sygn. akt II

K [...], dodatkowo został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 23 października 2014 r., w sprawie o sygn. akt II K [...], na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata, którego bieg rozpoczął się w dniu 31.10.2014 r. (str. 7 uzasadnienia oraz dane o karalności – k. 22 i 137). Do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r., a więc do dnia 30 czerwca 2015 r., przepis art. 76 § 1 k.k. stanowił *lex specialis* w stosunku do art. 108 k.k. Oznaczało to li tylko tyle, że w przypadku skazania na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, fakt ponownego skazania sprawcy czy to w okresie próby, czy też kolejnych 6 miesięcy, pozostawał irrelevantny dla ustalenia okresu zatarcia skazania, o ile rzecz jasna nie wydano uprzednio decyzji o zarządzeniu wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności. Sytuacja ta uległa zmianie po dniu 30 czerwca 2015 r. Zgodnie z art. 21 tej ustawy skazanie prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania zapadłe przed 1 lipca 2015 r., jeśli do tego czasu nie nastąpiło jego zatarcie, ulega po tej dacie zatarciu po myśli art. 76 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od wejścia w życie wskazanej ustawy nowelizacyjnej (obecnie, od 15 kwietnia 2016 r., chodzi tu o art. 76 § 1 i § 1b k.k.), a więc przy zastosowaniu art. 108 k.k. (por. również wyroki SN: z dnia 8 listopada 2016 r., V KK 265/16, LEX nr 2148674; z dnia 15 marca 2018 r., IV KK 239/17, OSNKW 2018 nr 7 poz. 52). Interpretacja dokonana przez sąd odwoławczy w tym zakresie była prawidłowa i nie doszło do obrazy wskazanych przepisów prawa (zarzut w pkt II kasacji). Nie ma wątpliwości, że skazanie wyrokiem Sądu Rejonowego w W. w sprawie o sygn. akt II K [...] nie uległo zatarciu do czasu wydania wyroku przez sąd odwoławczy procedujący w tej sprawie, a zatem do dnia 29 grudnia 2017 r.

Z tych powodów orzeczono jak w sentencji postanowienia.